

دوڭگەلەك داۋلەتتى تۇرمسىمىزغا قادم تاستايىق

زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋ باياندى باقتقا ترەك بولدى

ئېھباقسى تۇرمىستىك كارتىنلارۋى

□ گازەتىمىزدىڭ جاپىلىق اقپارات قۇرداردى ʼئىلىشى لى چۇنشيا

“ 7 - ايدىڭ ورتا شەنىندە، مەن بېيلىى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋ قارا-جاتىن تاپسىردىم، 3000 يۇاندىق دەڭگەي-دى تاڭدادىم. قارتايەننان كەيىن زەينەتاقى قامتاماسىزداندىرۋى بار، ارتقى ۋايىمىم جوق. بارلىق جەردى ارالاپ، دوڭگەلەك داۋلەتتى تۇرمىستان يىگىلىكتەنمەن“ ، - دەدى 8 - ايدىڭ 29 - كۇنى ساۋان اۋدا-نى داچۋان اۋىلى ياڭجىياچۋاڭ قىستاعىنىڭ تۇرعىنى شىن گو شيۇ تىلىشكە.

قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ جۇيە-سىن اقاۋسىزداندىرۋ — جاپيياى دوڭگە-لەك داۋلەتتى قوعام ورناتۇدىڭ ماڭىزدى بەلگىسى، خالىق بۇقاراسىن ۋايىمىنان ارىلتۇداعى نەگىزگى تۇزۈمىدىك ورنالاس-تىرۋ. بۇل كۇندەرى ەلمىز دۇنيە جۇزىن-دەگى كولەمى ەڭ ۈلكەن، قامتىعان ادام-دار شوغىرى ەڭ كوپ قوعامدىق قامتاما-سىزداندىرۋ ʼتۇزۈم جۇيەسىن ورناتىپ ۇلگىردى.

ياڭجىياچۋاڭ قىستاعىنداعى 700دەن استام ادام قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ نە-گىزگى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋىنا قاتىناسىپ، 60 جاستان اسقان 200دەن استام قارت اي سايىن زەينەتاقى السىپ جاتتى. شىن گو شيۇدىڭ ʼسوزى بويىنىشا ايتقاندا، ”بۇرىن قارتايىغىنداعى تۇرمىس-مىزغا سەنىمىسىزدەۋ ەدىك، بالا - شاعاما عانا سۇيەنەننىبىز، قازىر اي سايىن اقشا السىپ، كوڭلىمىز ورنىىىپ، تۇرمىسىمىز بارغان سايىن جاقسارا ʼتۇستى“ .

”كەشكى شاپاق ادەمى، قارتايىغان ʼومىر ارايلى“. قارتاردىڭ كۇتىمدەلەتىن ورنى بولپ، باقتىتى تۇرمىس كەشىرىپ، ساۋ - سالامات ۇزاق ʼومىر ʼسۇرۋى — ادامداردىڭ ورتاق تىلەگى. 1986 - جىلى رايونىمىزدىڭ قوعامدىق قامسىزداندىرۋ ʼتۇزۈمىن ائتقارغانىنان باستاپ، قالا مەن اۋىل ʼبىر تۇتاس جوسپارلانغان، جالپى خالىقتى قامتىعان قوعامدىق قامتاماسىزدان-دىرۋ جۇيەسىن ورناتقاننا دەيىن، زەينەت-كەرلىك قامسىزداندىرۋى سونىڭ ىشىندە-گى ʼبىر ماڭىزدى مازمۇن رەتىندە جوقتان بار بولپ، السىزدەن كۇشىيىپ، قالا - قالاشتقان اۋىل - قىستاققا دەيىن، قىزمەتتى قاۋىمىنان قالا، اۋىل تۇرغىندا-رنا دەيىن ۇزدىكىسىز رەفورمالاندى، دا-مىتىلدى جانە كەمدەلدەندىردىلى.

پارتيانىڭ 18 - قۇرلتايىنان بەرى، رايونىمىز زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋى ʼتۇزۈمى رەفورماسىن جەدەل ىلگەرىلەت-تى، اسرەسە، 2014 - جىلدان باستاپ بىر-لىككە كەلگەن قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ نەگىزگى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋى ʼتۇزۈمىن ورناتىپ، ادامداردىڭ تاماشا تۇرمىسقا دەگەن ارمانىن اسقاتتاتتى.

ئنا لىپ، ئالاي جىلدىق تارىختان قالغان

ماسەلەنى تۈبەگەيلى شەشى: 2011 - جىلى رايونىمىز قالا - قالاشق تۇرغىندارنىڭ زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋىن ائتقارپ، قالا، اۋىل زەينەتكەرلىك قامسىزداندىر-ۋى تۇزۈمىمەن جاپيياى قامتۇدى بىردەي جۇزەگە اسردى... رايونىمىزدىڭ زەينەت-كەرلىك قامسىزداندىرۋىمەن قامتۇ كولەمى ۇزدىكىسىز كەڭەيىپ، يىگىلككە كەنەلگەن ادامدار بارغان سايىن مولايىدى.

پارتيانىڭ 18 - قۇرلتايىنان بەرى، رايونىمىز زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋى ʼتۇزۈمى رەفورماسىن جاپيياى تەرەڭدەت-تى، 2014 - جىلى اۋتونوميالى رايون جا-ئىاشا اۋىل - قىستاق قوعامدىق زەينەت-كەرلىك قامسىزداندىرۋى مەن قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ زەينەتكەرلىك قامسىزدان-دىرۋى ەكى ʼتۇزۈمىدى بىرىكتىرىپ ائتقا-رىپ، بىرلىككە كەلگەن قالا، اۋىل تۇر-غىندارنىڭ نەگىزگى زەينەتكەرلىك قام-سىزداندىرۋى ʼتۇزۈمىن ورناتىپ، قالا، اۋىل قامالىن بۇزىپ، قالا، اۋىل الەۋمەت-تىك قىزمەت كورسەتۋىن بىر كەلىكلەن-دىرۋدە ۈلكەن ʼبىر قادم باسۇدى جۇزە-گە اسردى.

ورگانداردىڭ، ʼسورنىنداردىڭ زەي-نەتكەرلىك قامسىزداندىرۋى ʼتۇزۈمى رە-فورماسىن ۇزدىكىسىز ىلگەرىلەتىپ، كاس-پورىن جۇمىشى - قىزمەتشىلەرنىڭ نە-گىزگى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋى قورىن ʼبىر تۇتاس جىناپ، ʼبىر تۇتاس تولەۋدى جاپيياى ائتقاردى ... ”رايونىمىز كوپ سانلى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىر-ۋى ʼتۇزۈمى جۇيەسى قۇرىلىسىن زور كۇشپەن ىلگەرىلەتىپ، زەينەتكە شىققاند-دارعا جاسالانىن مامىلە دەڭگەيىن جوعارد-لانىپ، خالىق بۇقاراسنىڭ تاماشا تۇرمىس-قا ئالپىنىسن ۇزدىكىسىز قاناعاتاندىردى“ . - دەدى اۋتونوميالى رايوندىق ادام كۇشى بايلىعى جانە قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ مەڭگەرمەسى زەينەتكەرلىك قامسىزدان-دىرۋى باسقارماسنىڭ تەكسەرىپ - زەرت-تەۋشىسى سۇن جانشۇە.

ساناق بويىنشا، 2020 - جىلى 6 - ايعا دەيىن، تۇتاس رايونداغى قالا - قالاشق جۇمىشى - قىزمەتشىلەرنىڭ نە-

گىزگى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋىنا قاتىناسقان ادام سانى 5 مىللىيون 778 مىڭ 900 ادام بولپى، قالا، اۋىل تۇرغىندارد-نىڭ نەگىزگى زەينەتكەرلىك قامسىزدان-دىرۋىنا قاتىناسقان ادام سانى 7 مىللىيون 187 مىڭ ادام بولپ، قامسىزداندىرۋغا قا-تىناسۇ سالىستىرماسى %95تەن اسقان.

مامىلەنى جوعارىلاتتى : زەينەتاقى

جىل سايىن جوعارىلادى

”بېيىل مەنىڭ زەينەتاقىم اي سايىن 200 يۋاننىڭ ۇستىندە جوعارىلادى، قار-تايىغاندا كۇتىمدەلۇگە قامتاماسىزدىق بار، تۇرمىسىمىز جايلى ʼوتىپ جاتىر“ ، - دەدى شونجى اۋدانىنداعى كاسپيورن زەينەتكەرى پىڭ يۇيليان قۋانىشىپەن. 2010 - جىلى پىڭ يۇيليان زەينەتكە شىققاندا، ʼار ايداعى زەينەتاقىسى 1500 يۋان بولدى. 10 جىل وتە شىقتى، ونىڭ اي سايىن الاتىن زەينەتاقىسى ʼبىر ەسە-دەن ارتىق كوبەيدى. ”قازىر باردام تۇرمىس كەشىرىپ جاتىرمىن، جەيتىن، سىستەتەتىن، كىيەتىن دەگەندەردى العىم كەلسە الا بىرەتىن بولىدىم“ ، - دەدى پىڭ يۇيليان قۋانىشتى تۇردە.

پىڭ يۇيلياننىڭ سەنىمى زەينەتاقىنى جىل سايىن ʼوسىرۇ سىندى جاقسى سايا-ساتتان كەلگەن. بېيىل رايونىمىز كاسپىو-رىن مەن وركان، ʼسورىن زەينەتكەرلە-رىنىڭ نەگىزگى زەينەتاقىسىن رەتتەپ جوعارىلاتتى، ʼبىر مىللىيون 477 مىڭ زەي-نەتكەر يىگىلىككە كەنەلدى. بۇل 2005 - جىلدان بەرى رايونىمىزدىڭ كاسپيورن زەينەتكەرلەرنىڭ نەگىزگى زەينەتاقىسىن ʼئۇرتسى 16 جىل رەتتەپ جوعارىلاتۋى، سونداي - اق وركان، ʼسورىن زەينەت-كەرلەرنىڭ نەگىزگى زەينەتاقىسىن ʼئۇرتسى 5 جىل ʼبىر تۇتاس جوبامەن رەتتەپ جوعارىلاتۋى.

”زەينەتاقىنى رەتتەپ جوعارىلاتۇ ʼكوپ تاپسىرىپ كوپ اۋ، ۇزاق ۋاقىت تاپسىرىپ كوپ اۋ“ پرىنسىپىن ايگىلەپ، زەينەتاقى مەن قىزمەت ستاجىنا بايلانسى-تى رەتتەلەتىن ىلشەمەردى ۋىلەسمەدى تۇراقتاندىرىپ، قامسىزداندىرۋغا قاتناس-قان ادامداردى اقنى ۇزاق ۋاقىت تاپسىرۇ-عا، كوپ تاپسىرۇغا جىگەرلەندىردىك“ . سۇن جانشۇە بىلاي دەدى: سونىمەن بىرگە، رايونىمىز تۇزۈمىدىك ادىلدىكتى اى-ىگىلەۋگە دەن قوپىپ، كاسپيورن جۇمىس-شى - قىزمەتشىلەرىنە، تومەن كىرىستەگى قاۋىمغا بەيىمدەلەپ، كاسپيورن زەينەت-كەرلەرىنە، اسرەسە، تومەن كىرىستى قا-ۋىمىغا رەتتەشۇ سالىستىرماسىن جوعارىلا-تىپ، وركان، ʼسورىن ʼارقايسى دارەجە-دەگى مامىلە پارقىنا بىردەي ʼمان بەرىپ، ʼتۇرلى زەينەتكەرلەردىڭ تابىس سەزىم-نىڭ ʼبىرشاما جاقسى بەيىنەلەتۇنە مۇمكىن-دىك جاسادى.

قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ زەينەت-كەرلىك قامسىزداندىرۋ ʼتۇزۈمى دە اننا-

عۇرلىم كەمەلدەندى. 2018 - جىلى رايون-مىز زەرتتەشۇ ارقىلى اۋتونوميالى رايوننىڭ قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋى مامىلەسىن تۇراقتاندىرۋ جانە نەگىزگى زەينەتاقىسىن قالىپتى رەتتەشۇ مەحازىمىن ورناتتى، اۋتونوميالى رايوننىڭ ەكونوميىكالىق، قوعامدىق دامۋى مەن قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ كە-رىسىنىڭ ارتۇ جاعدايىنا نەگىزدەلپ، نە-گىزگى زەينەتاقىنىڭ ەڭ تومەنگى ىلشە-مىن ۋىلەسمەدى تۇراقتاندىرىپ، قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ زەينەتكەرلىك قام-سىزداندىرۋى قامتاماسىزدىق دەڭگەيىن ورنىقتى جوعارىلاتتى.

تومەننىن جوعارىىغا دەيىن زەينەتا-قى مامىلە دەڭگەيى ۇزدىكىسىز جوعارىلا-تىلىپ، ʼار ۇلت بۇقاراسى تۇرمىسىنىڭ بارغان سايىن ورنىغا تۇسۇنە مۇمكىندىك جاسادى. ʼتۇرمىچى قالاىستىداعى كاسپىو-رىننان زەينەتكە شىققان قىزمەتشى ۋاڭ فۇلىڭ 1995 - جىلى زەينەتكە شىققان-دا ʼبىر ايداعى زەينەتاقىسى ارەڭ 200 نەشە يۋان عانا بولاتىن، قازىر 3400 يۋانغا ʼوسىپ، بۇرىنقىسىنىڭ 10 نەشە ەسەسىندەي بولدى. بېيىل نەمەرە قىزى داشۋەگە وتكەندە، قىزىل كانۇئەرتكە نەشە 1000 يۋان اقشا سالپ قولنا ۇستا-تىپتى. كەيدە ول تاغى ۋىىندەگىلەرمەن بىرگە ساياحاتقا شىعادى ەكەن، ”بەيجىڭ، جياڭسۇلاردىڭ بارىنە باردىم، جاس كىزىنە دە باراتىن ۋاقىتىم دا، اقشام دا بولمادى، زەينەتكە شىققان سوڭ ۋاقىتىم دا، اقشا دا بار، قايدا بارىم كەلسە سوندا بارامىن“ .

تومەنگى شەكىتن ʼتۇسىرمەۋ: كەدەي

خالىقتىڭ قامتاماسىزداندىرىلۇغا تېىستىلەرى

جاپيياى دوڭگەلەك داۋلەتتىلىك — جالپى خالىققا تېىمىدىلىك جەنكەزەتن دوڭ-گەلەك داۋلەتتىلىك. جاپيياى دوڭگەلەك داۋلەتتىلىك جولىندا بىردە - ʼبىر كەدەي بۇقارانى قاتاردان قالدىرماۇ كەرەك. تاشقورغان تاجىك اۋتونوميالى اۋدا.

نى ماريياڭ اۋلىنىڭ ʼپىلال قىستىغى پامپىر ʼئۇستىرتىنىڭ قوينۇندىغى تاۋلى قىستاق. بېيىل 5 - ايدا قىستاق تۇرغىنى نازار بايقە-تىڭ ايەلى 60 جاسقا تولغاندا، قىستاق كادرلارى وعان بۇدان كەيىن ونىڭ قو-عامدىق قامتاماسىزداندىرۋ كارتچكاسىنا اي سايىن 155 يۋان زەينەتاقى ʼتۇسىپ تۇراتىنىن ايتتى.

2019 - جىلى رايونىمىز قوعامدىق قامسىزداندىرۋ ارقىلى كەدەيلەردى سۇيە-مەلدەۋدى ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىپ، ارچىۋ تۇرغىزىلىپ، كارتچىكالاندىرىلغان كەدەيلەردىڭ قالا، اۋىل تۇرغىندارنىڭ نەگىزگى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋىنا قاتىناسۇىمەن جاپيياى قامتۇ قىزمەتىن ʼتۇ-يىندى تۇردە تېياناقتاندىردى. ʼبىر جاعە-نان، 16 جاستان 59 جاسقا دەيىنگى ارچىۋ تۇرغىزىلىپ، كارتچىكالاندىرىلغان كەدەي-لەرگە ۋكىمەتتىڭ زەينەتكەرلىك قامسىز-داندىرۋى قاراجاتىن تاپسىرىپ بەرۋى سا.

ياساتىن ائتقاردى؛ ەندى ʼبىر جاعىنان، 60 جاسقا تولغان ارچىۋ تۇرغىزىلىپ، كارتچە-كالاندىرىلغان كەدەيلەردەگى، بۇرىن اق-باسقارۋدى، قوعامدىق باقىلاۋ - باسقارۋ-دى جانە كاسپيورنىڭ تارتىبىشەڭدىگىن كۇشەيتىپ، ۇقىعى، جاۋاپكەرىشلىگى ايقىن، جارىا، جوعارى ʼونىمدى ʼغىس با-رىسىنداعى، ʼغىس سوڭىنداعى باقىلاۋ - باسقارۋ مەحازىمىن ورناتىپ، ۋكىمەت پەن بازاردىڭ قاتىناسىن دۇرىس ʼبىر جايلى ەتىپ، ʼادىل باسەكەلى بازار ʼئارتىبىن قورعاۋ كەرەك.

ʼماجىلىس مىنالاردى باسا دارىپتە-دى؛ قاتىناس - تاسىمال — ساياحات كا-سىبىن دامىتۇدىڭ نەگىزدىك تىرەگى جانە العى شارتى، ”ساياحات ارقىلى شىنچياڭدى گۇلدەندىرۇ“ ستراتەگياسىن ائتقارۋدى جەدەلدەتۇدە، ʼموسىزىز، قاتە-ناس - تاسىمال مەن ساياحاتتىڭ توغىسىپا-داستى.

ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان

شانىڭ جوقتىغىنان تاپسىرا الپىرا الپاعان نەمەسە اقى تاپسىرغان جىل شەگى 15 جىلغا تولپا-غاندارىن تولقتىاپ تاپسىرماسا دا زەينەت-كەرلىك قامسىزداندىرۋىنان تىكەلەي يىگىلك-

تەندىرىپ، اي سايىن زەينەتاقى تاراتتى. ”وسى خاباردى ەستىگەندە، ەكەۋد-مىز دە سەنبەي قالىدىق، بۇل اسپاننان تۇسكەن ماي شەلپەك قوي!“ نازاردىڭ ايتۇنىشا، بۇرىن كەدەي بولغاندىقتان ولاردىڭ زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋ قا-راجاتىن تاپسىرۇ قۋاتى بولپالغان، تاغى ۇنەمى قارتايىغانداغى كۇتىمدەرى ʼئۇشىن الاڭداپ جۇرگەن، پارتيانىڭ اىزال سايا-ساتى ولاردىڭ قارتايىغانداغى ەسىرلەرىن قامتاماسىزداندىردى.

نازاردىڭ ايتۇنىشا، بېيىل 7 - ايدا ول 60 جاسقا تولپ، جۇبايىمەن ۇقىساس اي سايىن زەينەتاقى السپتى، ەكەۋىنىكىن قوسقاندا، ʼبىر جىلدا 3700 يۋاننان استام الادى ەكەن. قولدارىندا اقشا بولغان سوڭ، نەگىزگى تۇرمىستارى قامتاماسىزداندىرىل-غان.

”رايونىمىز كەدەيلەردىڭ قالا، اۋىل تۇرغىندارى نەگىزگى زەينەتكەرلىك قام-سىزداندىرۋى بويىنىشا قامتاماسىزداندى-رىلۇغا تېىستىلەرىن مۇمكىندىگىنشە قامتا-ماسىزداندىرىپ، 60 جاستان اسقان كەدەي-لەردىڭ زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋىن تاراتۇغا تېىستىلەرىنە مۇمكىندىگىنشە تا-راتۇدى جۇزەگە اسردى“ . اۋتونوميالى رايوندىق قوعامدىق قامسىزداندىرۋدى باسقارۇ مەكەمەسىنىڭ ورنىياسار باستىعى فان ايىيىن بىلاي دەدى: ”بىز كەدەيلەر-دى سۇيەمەلدەشۇ، خالىق سىستەرى سياقتى تاراۋلامەن ساندى مالپەتتەردى ورتاق-تاسۇ مەحازىمىن ورناتىپ، كەدەي خالىق-تى يكەمدى باسقارۋدى كۇشەيتىپ، قو-عامدىق قامسىزداندىرۋ ارقىلى كەدەيلەر-دى سۇيەمەلدەشۇ شارالارنىڭ بارلىق كەدەي وڭىرلەر مەن كەدەي بۇقارانى قامتۇىنا شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، كەدەي-لىمكىتەن ارىلتۇدان قامال اۋ تاپسىستارىن ونان ارى بەكەمدەدىك.

رايونىمىز قوعامدىق قامسىزداندىرۇ-دى بىتىرۇگە قىزمەت ەتۇدى ونان ارى ساپاللاندىرىپ، زەينەتكەرلىك قامسىزدان-دىرۋى مامىلەسىن شوغىرلى كۋالاندىرۇ-دى كۇشىئەن قالدىرىپ، قوعامدىق قام-سىزداندىرۋ كارتچىكاسىن ʼبىتىرۇ، اۋىس-تىرۇ ʼئۇشىن اۋىلدان ائتاپ شىقپاۋغا، زەي-نەتكەرلىك قامسىزداندىرۋ كاسىپتەرىن ʼبىر تەرەزەدە قابىلداپ تۇتاس رايوندا ʼبىرىنچىاي بىتىرۇگە، بېيىل جىل سوڭىنان بۇرىن قوعامدىق قىساتاماسىزداندىرۋ كارتچىكاسىمەن زەينەتكەرلىك قامسىزدان-دىرۋى مامىلەسىن تاراتۇمەن جاپيياى قامتۇغا مۇمكىندىك جاسادى... شىن مانىن-دەگى خالىققا قولايلى، خالىققا ʼئېمىمدى شارالار ʼار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمى مەن باقت سەزىمىن ۇزدىكىسىز كۇشەيتتى. تومەنگى شەكىتەن تۇسىرمەۋ، توردى ʼغىجى توقۇ، مەحازىمىز ورناتۇ، قو-عامدىق قامتاماسىزداندىرۋ تورىن ونان ارى بەرىك توقۇ ʼار ۇلت بۇقاراسىنىڭ با-ياندى باقتىن اسقاتتاتتى.

(باسى 1 - بەتتە)

ʼماجىلىس مىنالاردى اتاپ كورسەت-تى: جالپى خالىقتىق دەنە شىنىقتىرۋدى جانە سپورتتىق تۇتىندۇى جەبەشۇ — دەنە تارىبە كاسىپ سالاسىن جوعارى ساپادا دا-مىتۇدى ىلگەرىلەتۇدىڭ قۋانتى قوزغالقتق-شى، جالپى خالىقتىڭ دەنە شىنىقتىرۋى مەن جالپى خالىقتىڭ سالاماتتىغىن تەرەڭ توغىستىرۋدى ىلگەرىلەتۇدە، ەكونوميكا-نىڭ دامۇىن كۇش ۇستەپ ىلگەرىلەتۇدە، قوعام ورنىقتىلغى مەن باياندى تىنىشىشق-باس نىساناسىنا ʼغىپىتى دە ويداعىداي قىزمەت ەتۇدە اسا كەلەلى مانىگە يە. ”تومەنگە بەرۇ، باسقارۇ، قىزمەت ەتەشۇ“ رەفورماسىن تەرەڭدەتىپ، الەۋمەتتىك بايلىق قاينارىن دەنە تارىبە جارىسى قىي-

مەكەن - جايىمىز: ʼتۇرمىچى قالاسى ياڭزىجياڭ جولى 1 - ئومىرلى اۋلا، پوچتا ئومىرى: 830051، فاكس: 5593305